

CULTURELE
BLIK OP

DE
CEM
BER

DOSSIER

Jan Paternoster
over zijn Dilbeek
en andere parels in
de Vlaamse Rand

**Walking With
Dinosaurs:**
levensechte
monsters

**Rappende Jeroen
Perceval ontbindt**
zijn demonen

BeraadGeslagen
debuuteert: jazz met
een hoek af

**“Ik wil dat
iedereen
weet dat wij
bestaan”**

Tutti Fratelli-bezielster Reinhilde Decler
over *Bloemen van een autist*

De monoloog van hoofdrolspeler Matthias Peersman (de acteur in het wit) wordt overstemd door het koor dat commentaar geeft en steeds luider zingt.

“De lat ligt hoog hier. Zo ijdel ben ik wel”

Theatergezelschap Tutti Fratelli krijgt keer op keer lovende kritieken. Ze maken verhalen met kwetsbare mensen. Verhalen die echt zijn, rauw, en die je raken tot diep in je ziel. Op de repetitie van *Bloemen van een autist* waren we getuige van een bijzonder creatieproces.

TEKST
KRISTIN WUTYS

FOTO'S
CUAUHTÉMOC GARMENDIA

Oprichtster, bezielster en regisseur Reinhilde Declair (70) startte tien jaar geleden een theaterproject met kansarmen in Antwerpen. Bij toeval bijna, op vraag van een organisatie, en in een periode dat ze er de nodige tijd voor kon vrijmaken. Er was geen zaal en amper geld. Maar Reinhilde zette door, en kreeg de smaak te pakken. Sindsdien zijn er mensen gekomen en mensen gegaan. Maar één traditie is gebleven, namelijk de gewoonte om elke repetitie te beginnen met een warme maaltijd. Voor de gelegenheid mogen ook wij aanschuiven aan de tafels in ontmoetingscentrum het Stadsmagazijn, waar Tutti Fratelli repeteert. We krijgen een schep couscous en een stuk cake, onder vele nieuwgierige blikken. “Samen eten schept verbondenheid”, vindt Reinhilde. Productieverantwoordelijke

Ilse Moors (36) beaamt: “Zo eten onze mensen gezond. Eens wat anders dan pizza en lasagne van de Aldi. Een van onze spelers heeft hier voor het eerst in zijn leven sla gegeten.”

Paroxetine

Het nieuwste stuk van Tutti Fratelli, *Bloemen van een autist*, gaat over een jongen die verliefd is op een meisje. Maar het wil maar niet lukken met de liefde, daar in die aftandse blokken aan de rand van de stad. “De tekst is geschreven op het lijf van onze mensen”, vertelt Reinhilde Declair. “Auteur Jan Sobrie schreef het verhaal grotendeels tijdens de repetities. Hij liet zich inspireren door de mensen en hun verhalen. Flarden uit gesprekken werden in het stuk verwerkt. Bijvoorbeeld over de kat van een van de spelers, die vergiftigd werd.”

Als iedereen zich heeft geïnstalleerd op het podium, moet er Reinhilde eerst wat van het hart. “We gaan afspraken maken. Dat we ons beter concentreren. Gisteren werd er veel te veel gebabbeld, dat is zenuwslopend en dat zorgt voor spanningen. Mijn collega wordt daar zenuwachtig van. En ik ook. Zo, dat wou ik maar zeggen.”

Om op te warmen wordt er meteen een bluesnummer gezongen, in koor. “Dab-dab, dabie-doe-waaa”, klinkt het meerstemmig. Fien Desmet (28) begeleidt op de piano. Zij zorgt voor de muzikale leiding, samen met Anneleen Boehme. “Voeten op de grond, en projecteren”, roept Fien. “Uw mond is een klankkast. Trek hem open!” Reinhilde heeft →

→ oog voor de mensen zelf. “Anna, schuif eens op. Dirk valt bijna van de bank.” “Waarom zingt gij niet mee, Christo?” En dan weer tegen Christine, verkouden en schor als een egel: “Neenee, niks van. Gij moogt vandaag niet meezingen, ge moet uw stem sparen!” Het klinkt allemaal niet perfect, het schuurt en kabbelt. Maar het is toch vooral de toon die nog niet goed zit, vindt Reinhilde. “Veel te braaf! Te zeemzoeterig!” “Inderdaad, zing goed door. En kordaat”, vult Fien aan. Een volgende poging klinkt al heel wat beter. Het is ontroerend hoe dat allegaartje van mensen één wordt in de muziek. Het klinkt nog steeds wat onaf, maar net daarin zit de kracht. Ook de aria van Anna Schoonbroodt mag er zijn. Met haar 70 jaar is ze niet meer zo goed ter been. Maar als ze zingt, doet dat er niet meer toe. Haar lied is een melodieuze opsomming van een lange lijst medicijnen: “Paroxetine, Prozac, Rohypnol, Dormicum”, klinkt het.

Treiterend koor

Na de muzikale opwarming volgen enkele scènes met Matthias Peersman (29), die de hoofdrol voor zijn rekening neemt. Hij ziet er wat zenuwachtig uit, misschien omdat er een journaliste bij zit, of omdat hij zijn teksten nog niet helemaal onder de knie heeft. “Oh nee, ik ben het vergeten”, klinkt het. Reinhilde onderbreekt hem: “Commentaar is ballast. Laat dat maar achterwege. We souffleren u wel.” Maar eenmaal hij goed en wel op weg is, beginnen de zinnen te stromen. De groep houdt zijn adem in.

“Ik weet nog dat ik in de stad liep en ik hield de hand van mijn mama vast.

Een kakafonie van verkeer, geroep, gepraat, machinegeratel en luide muziek.

Ik zag een koolmees zitten op een lantaarnpaal.

Ik dacht hoe moet die nu boven dat kabaal uitkomen,

als hij een koolmeisje moet versieren?”

En dan mag het koor de rust komen verstoren. Ze zingen steeds luider en luider en overstemmen de monoloog van het hoofdpersonage. Dreigend komen ze het podium af. Tot Reinhilde ingrijpt met een:

“Stop, stop. Jullie maken te veel lawaai. Jullie voeten klinken te hard op de houten trappen. Probeer voorzichtiger te stappen. En geef Kristien een hand als ze van de trappen af moet. Kristien, kom volgende week een kwartiertje vroeger om dat te oefenen.”

In een volgende scène is het koor opgedeeld in twee groepen: de moeders en de vaders. De moeder wil de vader betrekken: “Zegt gij ook eens iets.” Maar de vader ziet niets vreemds aan het gedrag van zijn zoon. Ondertussen dreint het koor verder. “’t Zal wel overgaan! ’t Zal wel overgaan! ’t Zal wel overgaan!” Reinhilde regisseert: “Zingen is ook spreken. Spreek dus tegen Matthias. Denk aan de inhoud. Voelt ge het dat ge die jongen treitert? Dat ge zijn kop zot aan het maken zijt?” De scène moet enkele keren opnieuw, de spelers richten zich nu met al hun energie naar Matthias. Het gaat de goede

richting uit. “Ik zit in Matthias”, roept Katty Van Beeck (51) enthousiast. Ze vindt het heerlijk bij Fratelli, zo vertrouwt ze ons later toe. Vroeger kon ze geen toon houden, maar nu wel. Ze vindt het vooral fantastisch dat ze met Fratelli in chique zalen als de Bourla-schouwburg mag spelen.

Comfortzone

Na afloop wil Matthias ons graag te woord staan. Hij is tevreden, het stuk begint vorm te krijgen. “Sommige monologen zijn heel herkenbaar. Jan heeft mijn personage op mezelf gebaseerd. In het begin vond ik dat soms moeilijk, confronterend ook. Je geeft jezelf bloot. Maar ik vind het ook heel fijn om te spelen. Het geeft voldoening om mensen te ontmoeten, en te weten dat ze er iets aan hebben. Toen ik drie jaar geleden bij Tutti Fratelli kwam, ging het niet zo goed met mij. Ik was

productieverantwoordelijke Ilse Moors en bezielster Reinhilde Declair: "Onze aanpak is niet heel anders dan bij professionele spelers. Je hebt meer geduld nodig, je moet je tijd nemen en het vertrouwen winnen."

"Toen ik de diagnose autisme kreeg, voelde ik mij anders. Reinhilde heeft me uit mijn comfortzone getrokken"

Acteur Matthias Peersman

depressief, ik voelde me niet nuttig, ik had geen doel in het leven. Werk zoeken lukte niet. Ze hebben me hier behoorlijk uit mijn comfortzone getrokken. Reinhilde kon heel direct zijn. Maar gaandeweg ging het beter. Ik kreeg verantwoordelijkheid, een rol. En ik ontdekte dat ik kon zingen. Iedereen heeft iets in zich, en hier halen ze dat in je naar boven."

Bij Tutti Fratelli leerde Matthias zijn problemen beter te relativiseren. "Toen ik de diagnose autisme kreeg, voelde ik me apart. Daar zit je dan in je hokje. Gaandeweg heb ik beseft dat het niet om die hokjes draait. Een autist beschrijven is als een mens beschrijven, er zijn onderling zoveel verschillen. Er zijn zoveel mensen die ergens mee worstelen. Reinhilde heeft me aangemoedigd om opnieuw te proberen in het conservatorium binnen te raken. Ik had dat negen jaar geleden al geprobeerd, maar toen was het niet gelukt. Ik zit nu in mijn eerste jaar. Ik zit er op mijn plaats. Ik heb nu een doel in mijn leven."

Christo Anagnostu (27) laat weten dat ook hij trots is. Dat hij ondanks alle tegenslagen in zijn leven toch doorgezet heeft. Hij speelt de blinde vriend van het hoofdpersonage. "Op

audities bij een musicalgroep ben ik al afgewezen omdat mijn zicht te slecht was. Dat vond ik heel frustrerend. En bij mijn vorige toneelgroep ben ik buitengegooid omdat ze me te grof vonden. Hier gaat het goed, ik zing graag."

Bij Tutti Fratelli is iedereen welkom. "Het belangrijkste is dat de mensen zelf gemotiveerd zijn", aldus Reinhilde. "Wat we vragen is ook niet vrijblijvend", vult Ilse aan. "Ze moeten er echt elke keer zijn, drie keer per week. Voor sommigen is dat al een hele opgave. Maar het brengt ook structuur in hun leven." "Onze aanpak is niet zo heel anders dan bij professionele spelers", zegt Reinhilde. "Je hebt gewoon meer geduld nodig, je moet je tijd nemen en het vertrouwen winnen. Als dat vertrouwen er is, wordt er gecreëerd. Dan wordt het boeiend. De lat ligt hoog bij Tutti Fratelli. Zo ijdel ben ik wel. Ik wil kunst maken. En ik wil dat iedereen weet dat wij bestaan." ■

Bloemen van een autist, o.a. 7 (première) tot 9 december in De Roma, Antwerpen.
tuttifratelli.be